

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשל"א

חלק א – יוצא לאור לש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

אבינו הרה"ח הרה"ת וכוי ר' שלום דובער ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת וכוי ר' יהושע הי"ד

נפטר כ"ה ניסן ה'תשכ"ח

אמנו מרת פרידא בת הרה"ח ר' אלתר אליעזר ע"ה

נפטר ט' תמוז ה'תש"ס

ליין

בתם, אחותינו מרת רבקה ע"ה בת הרה"ת ר' שלום דובער ז"ל וואלבערג

נפטר ט"ו תמוז ה'תשנ"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י בנם וכלתם

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת רבקה נעמי

ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

ליין

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הגיע מבית הכורך

תורת מנחם

התוועדויות כרך סא

הכולל את המאמרים והשיחות

מי"ב תמוז ה'תש"ל, עד ערב ראש השנה ה'תשל"א

בספר זה שיחות, מאמרים ומענות חדשים שלא ראו את אור הדפוס

שיחות ומאמרים אלו נלקמו אחד אחד מסלילי הקלטה ורשימות

שנרשמו בשעתם ע"י החוזרים שיהיו, ונשארו בכתובים עד לאחרונה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

ובחנויות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר ה'תשל"א — הנחה בלתי מוגה (שאר החלקים י"ל אי"ה בשבועות הבעל"ט).

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכנינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

אסחה"פ, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ב, ע"פ פירוש רש"י לכאורה יש לתרץ דשני פירושים במפריחי יונה, שבמתניתין, והמפרש – ארא – יסבור כהלישנא קמא אשר בחולין, וע"כ צ"ל כן כיון דרש"י בסנהדרין מביא הש"ס דחולין.

כבוד ובברכת חג פסח כשר ושמח.

בס"ד. שיחת ש"פ שמוני, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. דובר כמ"פ¹ שחודש אייר (שמתברך ביום הש"ק זה) חלוק מכל שאר החדשים (נוסף לכך שלכל חודש ישנם הענינים המיוחדים אליו) – בכך שבכל הימים שבו ישנה אותה מצוה: ספירת העומר.

וזהו ענין מיוחד שלא מצינו בשאר החדשים, ולדוגמא: חודש ניסן, עליו נאמר² "שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלקיך כי בחודש האביב הוציאך ה' אלקיך ממצרים" – שהענין דיצי"מ שישנו ב"חודש האביב" אינו בכל ימי החודש³, אלא רק במשך שבעה ימים בחודש, ומלבדם יש עוד ימים לפניהם ולאחריהם, ועד"ז בנוגע לשאר החדשים; ורק בחודש אייר יש בכל הימים שבו מצות ספירת העומר.

[ואף שמצינו עוד מצוות שהם בכל ימי החודש בכל החדשים, כמו מצות ק"ש ותפלה (ועד"ז המצוה להזכיר יצי"מ בכל יום, ביום ובלילה)⁴ – הרי מזה גופא שמצוות אלו ישנם בכל ימות השנה, מוכח, שאין זה ענין מיוחד בימי החודש, אלא זהו ענין הקשור עם כללות העבודה בחיי היום-יום].

ואע"פ שחלק מספירת העומר הוא גם בחודש ניסן ובחודש סיון, וא"כ מוכח לכאורה שמצות ספה"ע אינה קשורה עם חודש אייר דוקא – הרי כל ענין הוא בדיוק, ובנדוד⁵, שלא נקבע כמה ימים מחודש ניסן יהיו נכללים בספה"ע, כיון שבזמן שהין מקדשים החדשים ע"פ הראי' (שזהו עיקר הענין דקידוש החודש) הי' יכול להיות חודש ניסן מלא או חסר, משא"כ בנוגע לחודש אייר, שבכל ימי החודש ישנה מצות ספה"ע.

ב. והענין בזה:

ספירת העומר באה בהמשך להקרבת העומר שהי' בא מן השעורים

(1) ראה גם שיחת ש"פ אחרי, מבה"ח (3) והענינים שהם "זכר ליציאת מצרים" שישנם גם בימים אלו – אינם קשורים עם מצות חג הפסח שבחודש ניסן דוקא, אלא זהו ענין בפני עצמו (וכדלקמן בפנים).

(2) פ' ראה טז, א.

(4) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רס"ז. וש"נ.

דאכתי לאו מזומן הוא); ומקשה הגמ': "אי הכי (דלא קנתה חצרו) אמאי אסורות משום גזל (ואפילו מפני דרכי שלום, והלא עדיין מגוף האם הוא)?" ומשני: "אאמן (דרכי שלום דקאמר – אפילו על האם עצמה יש משום דרכי שלום), ואיבעית אימא לעולם אביצה, וביצה כיון דנפיק לי' רובא דעתי' עלי' (דאילו על אמן אפילו משום דרכי שלום אין כאן, הואיל ואינה נוחה לתופשה לא סמכה דעת בעל השוכך עלה ואינו מתקוטט עם הלוקח, אבל מהביצים הוא מתקוטט, דדעתי' עליהן, ונהי נמי דלא קנה לו חצרו – משום דרכי שלום מיהא איכא)". ומקשה ע"ז הרמב"ן, דלפי פרש"י יוצא דבנוגע להאם עצמה – "למאי דקס"ד מעיקרא וללישנא בתרא ליכא משום גזל אפי' מפני דרכי שלום. ותמיהא לי דהא תניא* במסכת סנהדרין יוני שוכך ויוני עלי' יש בהן גזל מפני דרכי שלום".

ממשה מפורשת סנהדרין כד', ב: ושם, ש"מפריחי יונים" פסולין לדרן ולהעיד. ובגמ' שם (כה, א – ובפרש"י): "מאי מפריחי יונים? הכא תרגומה: אי תקדמי' יונך ליון (ליוני, אתן לך כך וכך); רבי חמא בר אושעיא אמר: ארא (אשתליון, מלומד להביא יונים ממקומן לבית בעלים על כרחן, ויש בהן גזל). מאן דאמר אי תקדמי' יונך ליון, מ"ט לא אמר ארא? אמר לך – ארא מפני דרכי שלום בעלמא (דתניא** יוני שוכך ויוני עלי' יש בהן גזל מפני דרכי שלום, ולא גזל גמור, דלא זכה בהן בעל השוכך, דממילא קאתו ורבו להתם כו')".

(* בפ'י "זר סביב" שם (אות יא) מעיר דצ"ל: "תנן".

(** חולין שם (הובא לעיל).

— מאכל בהמה, כפי שמצינו בגמרא: שכאשר "אמר להם שעורים נעשו יפות, אמרו לי צא ובשר לסוסים ולהמורים".

ובהקדמה — שבדרך כלל באות כל המנחות מן החטים, מאכל אדם, חוץ ממנחת סוטה, וכן מנחת העומר, שבאות מן השעורים.⁶

והענין בזה — דכיון ש"אדם אתם"⁷, "אתם קרויין אדם"⁸, ע"ש "אדמה לעליון"⁹, ולכן קרבנו של איש ישראל צ"ל מאכל אדם.

אמנם, לא כל פעם נמצא יהודי בדרגא שיכולים לקרותו בשם "אדם", ע"ש "אדמה לעליון", שהרי לפעמים נמצא במעמד ומצב ש"נכנס בו רוח שטות"¹⁰, ואז עושה מעשה בהמה — שזהו בגלל שיש לו נפש הבהמית, שאינה רוצה להיות במעמד ומצב ד"רוח בני האדם העולה היא למעלה"¹¹, אלא במעמד ומצב ד"רוח הבהמה היורדת היא למטה"¹¹, והיינו, שאע"פ שנפש הבהמית יש לה גם שכל, וריבוי שכל, אבל אע"כ, עיקר רצונה לעשות מעשה בהמה; ומצד נפשו הבהמית יכולה להיות אצל יהודי נטי' ומשיכה לעשות מעשה בהמה.

ומובן, שכאשר אדם עושה מעשה בהמה, הרי הוא גרוע יותר מבהמה, כיון שמועל בענינו ותפקידו, ומנצל את הכחות הנעלים שניתנו לו כדי לעשות מעשה בהמה.

ועל זה באה מנחת סוטה מן השעורים, ד"כשם שמעשי מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה" — כי, כדי לתקן את ה"מעשה בהמה", צריך להביא קרבן (לא מ"מאכל אדם", אלא מ"מאכל בהמה" גופא, ע"ד דברי הגמרא¹² שתשובה אמיתית היא דוקא "באותו מקום וכו").

ומזה מובן גם בנוגע למנחת העומר (וספה"ע) שבאה מן השעורים: הקרבת העומר היתה בששה עשר בניסן, שבזמן זה נגמר כבר בישול השעורים בשלימות, ומאז נעשים השעורים מותרים באכילה; משא"כ בנוגע לחטים, צריך להמתין עד להקרבת שתי הלחם בחג השבועות.

ולכאורה: כיון שהשעורים כבר נשלמו, יש מקום לחשוב ששוב אי אפשר לפעול בהם, לשנותם כו'.

- (5) פסחים ג, סע"ב. (9) ישעי' יד, יד. וראה שלה"ג, רע"א. ועוד.
 (6) סוטה רפ"ב.
 (7) יחזקאל לד, לא.
 (8) יבמות סא, רע"א. וש"נ.
 (10) סוטה ג, א.
 (11) קהלת ג, כא.
 (12) יומא פו, ב.

בזה בל תשחית, משא"כ לטעם דחוששין שמא וכו', ובה י"ל ג"כ שלכן כתב דולי נראה, כיון דבמתניתין אין מחלק בין מסוכנת וכו' וק"ל.

ועי"ל ונראה לי יותר דבכגון זה — שחיתת חשי"ו כשאחרים רואים — סבירא לי להרמב"ן דאין בזה בל תשחית, כיון שאין דרך השחתה בכך, דזה עצמו שמעמיד אחרים ע"ג, זה מוכיח היפך דהשחתה, ובכלל צ"ע אם ענין בל תשחית הוא גם במקום ספק, כיון די"ל שאין דרך השחתה בכך, וצריך חיפוש ועיון.

עמוד קכ"ד ואילך — לכאורה תועלת ונוגע גם לדינא, פיענוח שמות הלע"ז שהובאו בהרמב"ן וזיהוי שלהם עם השמות בלע"ז עתה, ויש להשוות עם שאר מפרשי הש"ס והחומש.

עמוד קכ"ח ע"א, — הפתגם אם יעלה, לכאורה הנוסח בכובסים אינו מובן, אבל יעוין בנוסח חופת אלי' רבא אשר בראשית חכמה, דגריס בנשים.

וגם זה צע"ק, דמסגנון הפתגם נראה שאין לכפול אותו הסוג, ובנשים מזכיר בסופו לכל הגירסות, ולכן מחוורתא [הנוסח] אשר במדרש מעשה תורה המיוחס לרבנו הקדוש, דשם הגירסא בנערים.

בסוף הספר ע' רל"ח ע"ב — ותמיהא לי ממשנה מפורשת סנהדרין כד',

עמוד קכ"ד ואילך: שם מונה הרמב"ן כמה סוגי עופות, ומתאר אותן לסימניהן. עמוד קכ"ח ע"א: בסיום ענין הנ"ל — כותב הרמב"ן (בהמשך למ"ש שם "שאיין במיני עורב לכן כולו כו"): "ואמרו באגדה אם יעלה חמור בסולם תמצא דעת בכובסין, אם ידור גדי עם נמר תדור כלה עם חמותה, אם תמצא עורב כולו לבן תמצא כשרה בנשים"; ובפי' "זר סביב" שם (אות קפב) — כותב הנמען: "אגדה זו נמצאת בחופת אליהו רבה*", שער ארבעה [הובא במנורת המאור, חלק ד, הוצאת בלון, תרצ"ב]: "ארבעה משלים אמרו ז"ל: אם יכבס אדם שק ויתלבן, כן תמצא דעת בכסילים. אם יעלה חמור בסולם, כן תמצא דעת בכובסים. אם ידור גדי עם נמר, תדור כלה עם חמותה. ואם תמצא עורב כולו לבן, תמצא כשרה בנשים". ובהוצאות אחרות של חופת אליהו רבה הגירסא: "אם יעלה חמור בסולם, כן תמצא דעת בשוטים".

במדרש מעשה תורה המיוחס לרבנו הקדוש: נדפס בכ"מ, וגם בספר כל בו (סקי"ח). בסוף הספר ע' רל"ח ע"ב: הבא להלן נסוב על דברי הגמ' ופרש"י — חולין קמא, ב: "ת"ר יוני שובך ויוני עליי חייבות בשלוח ואסורות משום גול מפני דרכי שלום"; ומקשה הגמ': "ואי איתא להא דאמר ר' יוסי בר ר' חנינא חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו — קרי כאן כי יקרא** פרט למזומן?!"; ומשני: "אמר רב, ביצה עם יציאת רובה הוא דאחייב בשלוח, מקנא לא קני עד דתפול לחצרו, וכי קתני חייבות בשלוח — מקמי דתפול לחצרו (דאם בא אדם ומצא את האם כשהיא מטילה ביצתה, וכבר יצא רובה, חייב לשלח מקמי דתפול לחצרו,

(* לבעמח"ס ראשית חכמה.
 (** תצא כב, ו.

אך על זה באה הקרבת העומר מן השעורים — שלוקחים שעורים, מאכל בהמה (שמורה על העבודה עם נפש הבהמית), ומקיימים עמהם מצוה.

כלומר: אין זה רק באופן שעושים מהשעורים מאכל אדם, כמו חטים, שזהו דבר הרשות, אלא עוד זאת, שמקיימים בזה מצוה, והיינו, שזה נעשה ענין של קדושה ואלקות — לא רק "אדמה לעליון", אלא מציאות אחת עם אלקות, שהרי ענין המצוה (ובפרט ענין הקרבן, כבנדר"ד שמדובר אודות הקרבת העומר) הוא — "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני"¹³, או בסגנון אחר: "מצוה" — מלשון צוותא וחיבור¹⁴, והיינו, שע"ז שמקיים מצוה שהיא רצונו של הקב"ה, אזי מתאחד עם הקב"ה, שהוא ורצונו (וציוויו) אחד. וכמודגש בפשטות בנוסח הברכה: "אשר קדשנו במצוותיו וצווננו".

וענין זה (הכירור שנעשה ע"י הקרבת העומר) נמשך בכל משך הזמן של ספירת העומר, ואדרבה, אז אין צורך בעבודה בשביל זה, כיון שהספירה באה לאחרי גמר העבודה בענין העומר — שהרי קצירת העומר היתה בליל ט"ז ניסן לפני התחלת הספירה¹⁵, ובימים שלאח"ז צריך להמתין עד הלילה כדי להתחיל (עוה"פ) בספה"ע (כדמוכח מזה שבכל יום — ברכה בפ"ע), לאחזר הקרבת העומר — אלא שגם אז ישנה פעולת העבודה בענין העומר, באופן של פעולה נמשכת (בלשון הנגלה).

ג. וזוהי מעלתו המיוחדת של חודש אייר, שבכל הימים שבו ישנה המצוה דספירת העומר:

ובהקדמה — שחודש הוא מלשון חידוש, וכפי שרואים גם בפועל במשך כל החודש שכל יום שונה מחבירו, החל מהתחלת החודש שבו נעשה החידוש של מולד הלבנה, ולאח"ז הנה מיום ליום הולכת הלבנה וגדלה, עד לאמצע החודש שבו "קיימא סיהרא באשלמותא"¹⁶, ולאח"ז הולכת הלבנה ומתמעטת מיום ליום, עד לסיום החודש שבו נעשה ענין הביטול לגמרי, שזוהי הנקודה שלפני המולד של החודש הבא (והיינו, שגם בחצי השני של החודש ישנו ענין של עלי' מיום ליום, עלי' בפועל, אלא שהעלי' היא בענין הביטול, ירידה צורך עלי').¹⁷

הוספה

בי"ה, ז' ניסן תשכ"ג
ברוקלין

הרה"ג ווי"ח אי"א נו"נ וכו' הרש"ז שי'

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו בעת ביקורו, אכפול בזה תודתי על תשורתו ספר חידושי הרמב"ן שהו"ל, ובחפזי אבל מחביבותא דמילתא מצוין בזה ב"ג הערות, וע"פ דרז"ל ואת והב בסופה.

בתחלת הספר, א' א' — בטעם דעת רש"י דחש"ו אפילו אחרים רואים ישנם בבל תשחית, כ"ש, ולי נראה וכו' חוששין שמא ידרסו וכו'

ולכאורה צ"ע, דהרי בל תשחית מן התורה, וחוששין, גזירה דרבנן, וחשש בעלמא, ומאי אולמי דולי נראה.

וי"ל ובהקדם דנפק"מ בין שני הטעמים, בשחיתת מסוכנת, דאז הרי אין

הרש"ז: ה"ר שניאור זלמן ריכמן, מראשי ומנהלי אגודת הרבנים דאר"ב וקאנאדא. ספר חידושי הרמב"ן שהו"ל: עמ"ס חולין (בתוספת מ"מ, הגהות והערות בשם "זר סביב") — ניריורק, תשט"ו.

וע"פ דרז"ל ואת והב בסופה: קידושין ל, ריש ע"ב.

בתחלת הספר, א' א': בחידושי הרמב"ן שם (על דברי המשנה — ריש חולין: "הכל שוחטין ושחיטתן כשרה, חוץ מחרש שוטה וקטן — שמא יקלקלו את שחיטתן; וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן — שחיטתן כשרה"): "מתני' הכל שוחטין ושחיטתן כשרה. אוקימ' למתני' בגמ' דשחיטתן כשרה בדיעבד, חוץ מחרש שוטה וקטן דאפי' דיעבד נמי לא, שמא קלקלו שחיטתן; והא דקת' שמא יקלקלו בשחיטתן, בלשון עתיד, לאשמועי' שאין מוסרין להן חולין לכתחלה. ופי' רש"י ז"ל* — אפי' אחרים רואין אותן, דמועדין הן תמיד לקלקל. פי' לפירושו — וקא עבר משום בל תשחית, כ"ש**. ולי נראה — אע"פ שאחרים רואין אותן, מתוך שהן מועדין לקלקל — חוששין שמא ידרסו מעט, ולא אדעתיהו דהני אחרים שרואין אותן, לפיכך אין מוסרין להן חולין לכתחלה."

בל תשחית מן התורה: פ' שופטים כ, יט. וראה שו"ע אדה"ז חו"מ דיני שמירת גוף ונפש ובל תשחית ס"י. ושי"ן.

בשחיטת מסוכנת: ראה חולין לו, א ואילך. רמב"ם ה' מאכלות אסורות פ"ד ה"א ואילך. טושו"ע יו"ד סי"ז ("דין השוחט בהמה המסוכנת למות". וראה גם טושו"ע שם סוסקט"ז). — והיא בהמה שתשש כוחה ונוטה למות, שהגם שמן הדין הרי זו מותרת (אם פירכסה בסוף שחיטה), הנה "גדולי החכמים לא היו אוכלין מבהמה שממהרין ושוחטין אותה כדי שלא תמות כו" (רמב"ם ושו"ע שם. וראה גם חולין שם, ב).

(* חולין יב, ב.

(** = כן שמעתי.

(13) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.
(14) ראה לקו"ת בחוקותי מה, ג. מז, ב. רמג, סע"א. ח"ב פה, א. רטו, א. ח"ג מ, ב. מו, א. וראה גם שמור"ר פט"ו, כו.
(15) תו"כ ופרש"י ראה טז, ט. מנחות סו, (17) ראה לקו"ש חל"ד ע' 49 ואילך.
א ובפרש"י.

ולמרות השינויים שבימי החודש, הנה בכל ימות החודש ישנה מצות ספירת העומר, שזה מורה על הענין ד"לא שנית"18, מבלי הבט על השינויים במעמדו ומצבו של היהודי, אם הוא אוהו רק בהתחלת העבודה, שזה עתה הי' אצלו הענין דמולד הלבנה, או שאוהו כבר בתכלית העילוי ד"קיימא סיהרא באשלמותא", או שאוהו בתכלית הביטול שבסיום החודש.

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לכל אחד מישראל, כן הוא בנוגע לכללות בני"י — שמבלי הבט על חילוקי הדרגות שביניהם, מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימך"19 — יש אצל כולם מצות ספירת העומר.

והכח על זה הוא מענינו של חודש "אייר" — ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל20, שהם ד' רגלי המרכבה21, שענינה ביטול22, ומצד הביטול שבענין המרכבה יש בכחו של יהודי להיות במעמד ומצב ד"לא שנית", שבכל יום מימות החודש יהי' אצלו הענין של ספירת העומר.

ועד שענין זה נעשה באופן ד"שבע שבתות תמימות תהיינה"23, וכדאיתא במדרש24 "אימתי הן תמימות, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום", והיינו, שעבודת כל אחד מישראל היא לא רק באופן ד"בכל לבבך ובכל נפשך", אלא גם באופן ד"בכל מאדך"25 (שזהו ענין המס"נ, כמבואר בתניא26 שאפילו קל שבקלים מוסר נפשו כו'), שזוהי העבודה שעל ידה "עושין רצונו של מקום"27 (כמשנת"ל בארוכה בהתוועדות הקודמת28).

ד. וההוראה מזה בנוגע לבני"י שנמשלו ללבנה29:

כאשר פוגשים יהודי שלא רואים אצלו מעלה כל-שהיא; רואים רק שהוא פוחת והולך, ועד שלא נראה אצלו אור הלבנה כלל — הנה "אל תבט אל מראהו"30, שכן, זהו רק כפי שנראה בחיצוניות, למי שמסתכל

(18) מלאכי ג, ו. (27) אור"ת להמגיד פ' עקב ד"ה מפני מה.

(19) ר"פ נצבים. לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ. וראה גם חדא"ג

(20) מאו"א א, פד. מג"ע אופן קכא. מהרש"א ברכות לה, ב.

(21) מאו"א שם. זהר ח"א רמח, ב. ח"ג. (28) שיחת אחש"פ סי"ט (לעיל ע' ...).

וש"נ. רסב, ב. ועוד.

(22) תניא רפ"ד. ובכ"מ. (29) ראה סוכה כט, א ובחדא"ג מהרש"א

שם. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת בראשית ד, סע"ב

(24) ויק"ר פכ"ח, ג. ואילך.

(25) ואתחנן ו, ה. (30) לשון הכתוב — שמואל-א טז, ז.

(26) פי"ד. פי"ח-ט.

ונפלאות, וכפי שמצינו בנוגע לעלי' לרגל, שהי' צריך רק לצרף אצבע קטנה, ועי"ז הי' יכול להגיע לירושלים59; מספיק גם ענין של דיבור — אפילו לא ענין של מעשה — לומר "היום יום אחד לעומר", ועי"ז פועל שינוי במציאות של היום שנעשה מציאות של מצוה; ועד"ז עליו לפעול בכל הענינים הטבעיים שמסביבו, לשנותם מענין של טבע לענין של מצוה, ועי"ז משנים את מציאות העולם להיות דירה לו ית'.

ובאופן כזה פועלים את הענין ד"שבע שבתות תמימות תהיינה" אצל כל בני"י,

— שהרי הענין דספה"ע כולל את כל בני"י, ולכן צריך לכלול בזה את כל בני"י, ובאופן שגם אלו שזה עתה נתקברו לתומ"צ, אין להם להסתפק בעבודתם בעצמם, אלא גם הם צריכים לקרב יהודים נוספים לתומ"צ —

ועד להענין ד"תספרו חמישים יום"60, שבו נעשה הענין דמ"ת, כאמור לעיל (ס"ד) שהחל מיצי"מ ("בהוציאך את העם ממצרים") — ע"י ההכנה דספה"ע — הולכים לקבלת התורה ("תעבדון את האלקים על ההר הזה") בשמחה ובפנימיות.

* * *

(60) אמור כג, טז.

(59) ראה קה"ר ושהש"ר בתחלתם.

אותו "מציאות", ע"ז שמקיים בו מצוותו של הקב"ה (ואז רואים ב"לא ישבותו" גופא שזהו מה שהקב"ה אומר "לא ישבותו").

וחידוש נוסף — שבשביל זה אין אפילו צורך בענין של מעשה, אלא יהודי פועל זאת ע"י ענין הדיבור בלבד!

ח. ולהעיר, שלאחרי שיהודי פועל זאת ע"י ספירת יום אחד, אזי נשאר המציאות באופן כזה, מבלי שיוכל לשתותה, כיון שאינו בעה"ב על העבר. — בנוגע לעתיד, לא נוטלים ממנו את ענין הבחירה (שיש בו מצד הענין ד"ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד"ש⁵²), אבל בנוגע למה שכבר פעל בעבר, אינו בעה"ב על זה.

וכדמוכח גם מזה שמברכים על ספה"ע, אף שיכול להיות שישכח לספור בימים שלאח"ז (ולא כמו ב"וספרה לה גוי"ש⁵³, שאין מברכים על ספירה זו, "שמא תראה ותסתור"ש⁵⁴) — כי, לאחרי ספירת היום, נשאר מציאותו ללא אפשרות של שינוי (כיון שאינו בעה"ב על העבר), ולכן, גם אם ישכח לספור בימים שלאח"ז, אין זה נחשב לברכה לבטלה ח"י; והחסרון בענין הספירה (אם ישכח) הוא רק בנוגע להבא, שלא יוכל להמשיך לספור בברכה [והיינו, שישנה המציאות בתורה, אבל חסרה הברכה וההמשכה בעולם], אבל הימים שכבר ספר בעבר, נשארים במציאותם⁵⁵.

[וזהו גם המענה להשאלים⁵⁶ איך אומרים שנמצאים אנו ב"עקבתא דמשיחא", ודוקא עכשיו יבוא משיח, בה בשעה ש"אכשור דרא" בתמי"ש⁵⁷, והרי צריכים לבטל תחילה את הענין ד"מפני חטאינו", ולכאורה לא רואים שענין זה הולך ומתמעט — כי⁵⁸, כל דבר טוב שנעשה, נשאר במציאותו באופן נצחי לעד ולעולמי עולמים, כך, שכל הדברים הטובים נשארים במציאותם, ואילו בנוגע לענינים הבלתי-רצויים, הנה בשעתא חדא וברגעא חדא עושים תשובה, ועד ש"זדונות נעשו לו כזכות"ש¹²].

ט. וההוראה מזה:

כאשר פוגשים יהודי ואומרים לו שבעצם הוא קרוב להקב"ה, והוא שואל: איך אפשר לומר כן, בה בשעה שידע איניש בנפשו מעמדו ומצבו — צריך לומר לו, שלא דורשים ממנו לעשות ענינים מרעישים, גדולות

(52) ראה לקו"ת אמור לח, ב. ובכ"מ.
 (53) מצורע טו, כח.
 (54) ראה תורה וספירה — כתובות עב,
 א. תורה וספרתם — מנחות סה, ב.
 (55) ראה גם תו"מ ח"ג ע' 427. וש"נ.
 (56) ראה גם תו"מ ח"ט ע' 248. וש"נ.
 (57) יבמות לט, ב ובפרש"י. וש"נ.
 (58) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 251. וש"נ.

בעיני בשר, ולכן רואה "בשר"... אבל כשיסתכל במבט פנימי ("מיט זיין פנימיות"), אזי יראה את פנימיותו של היהודי — שרוצה למלא את רצונו של הקב"ה, אלא "יצרו הוא שתקפו" (כפס"ד הרמב"ם³¹), וכתורת רבינו הזקן³² על הפסוק³³ "שמע ישראל", שיהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות.

וענין זה מודגש בספירת העומר שבכל ימי חודש אייר (שבר"ת שלו מרומז ענין המרכבה) — שאצל כל בני"י ישנו הענין ד"שבע שבתות תמימות תהייתה".

ובפרט שהענין דספה"ע בא בהמשך לחג הפסח — שבו הי' הענין דיצי"מ באופן שכל בני"י יצאו ממצרים³⁴; וממנו באים לקבלת התורה (כמ"ש³⁵ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה") בחג השבועות, באופן שכל בני"י מקבלים את התורה, כדאיתא במדרש³⁶ שאילו היו בני"י ששים ריבוא חסר אחד, לא הי' הענין דמ"ת, כיון שבמ"ת צריכים להיות כל בני"י דוקא; וכמו"כ בימי ספה"ע שבינתיים — שאצל כל בני"י ישנה מצות ספירת העומר.

ועי"ז מקרבים את הגאולה העתידה, שגם היא תהי' באופן שאף אחד מ"ישראל לא ישאר בגלות, אלא כל בני"י יצאו מהגלות — בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ה. האמור לעיל בענין מנחת העומר (וספה"ע) שגם משעורים שהם מאכל בהמה עושים ענין של מצוה — הרי זה גם התוכן שנתבאר במכתב כללי³⁷ בענין "שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלקיך"²: "חודש האביב" הוא הזמן שבו ישנו התוקף של הנהגה טבעית. וזהו מה שדורשים מיהודי — שגם בתוקף הנהגת הטבע ("חודש האביב") עליו לפעול הענין ד"פסח לה' אלקיך", שזהו ענין של נס.

(31) ה' גירושין ס"ב.
 (32) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמו (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד.
 (33) ואתחנן ו, ד.
 (34) וגם אלו מבני"י שבשעת יצי"מ נשארו עדיין במצרים, הנה גם הם רדפו אחרי בני"י והצטרפו אליהם, כך, שבשביעי של פסח בשעת קרי"ס יצאו כבר כל בני"י ממצרים (ראה תיב"ע בשלח יד, ג. שכל טוב (באבער) שם, לא).
 (35) שמות ג, יב.
 (36) ראה דב"ר פ"ז, ח. מכילתא יתרו יט, יא.
 (37) ד"א ניסן שנה זו (אג"ק חכ"ז ס"ע קכ ואילך).

[וזהו גם מ"ש בספרים³⁸ בביאור טעם המנהג ללמוד בזמן זה מסכת אבות — דכיון שזהו זמן המוכשר ביותר להתעסקות בבריאות הגוף, אזי יכול להיות מעמד ומצב ד"תוקפא דגופא חולשא דנשמתא³⁹, ולכן יש צורך להתעסק ולהבטיח גם את בריאות הנשמה, ע"י לימוד מסכת אבות].

וזהו גם תוכן הענין של הקרבת וספירת העומר — שגם מענין של מאכל בהמה, עליו לעשות ענין של מצוה, קדושה ואלקות.

ו. ובפרטיות יותר:

חודש האביב הו"ע שקבע הקב"ה בטבע הבריאה, באופן ש"זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף לא ישבותו" (שכולל את כל י"ב חדשי השנה)⁴⁰, והיינו, שהקב"ה בעצמו אומר שאי אפשר לשנות זאת, כך, שלכאורה לא שייך לומר "שמור את חודש האביב", להמתין לבואו כו' [ע"ד מ"ש⁴¹ "ואבינו שמר את הדבר", "הי' ממתין ומצפה מתי יבוא"], בה בשעה שאינו יכול למהר זאת, להקדים או לאחר כו', כיון שהקב"ה קבע זאת באופן שלא ניתן לשינוי.

ואעפ"כ אומרים ליהודי: "שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלקיך", והיינו, שהמציאות של חודש האביב היא לקיים בו ציווי של הקב"ה, כי, גם כשמדובר אודות ענין טבעי, יש בכחו של יהודי לעשות ממנו מצוה.

וע"ד כללות ההנהגה של יהודי בעניני הטבע שהיא באופן ש"מאמין בחי העולמים וזרע"⁴²:

לולי האמונה בחי העולמים — לא הי' יהודי זורע את שדהו, שכן, לאחרי שהשיג "בויעת אפך" גרעיני חטה או שעורה, היתכן שישליכם ארצה לאיבוד? ...!

וכאשר גוי שואל אותו: מדוע אתה מתיירא, הרי בדרך הטבע בודאי תצמח תבואה? — עונה יהודי: אין זה דבר בטוח ("ס'איז גאָרניט זיכער")... שכן, טבע העולם אינו "מציאות" אצל יהודי, כמ"ש⁴³ "מאותות השמים אל תחתו";

(38) ראה מד"ש בהקדמה לאבות (בשם "ומצאתי כתוב").

(42) ירושלמי הובא בתוד"ה אמונת — שבת לא, א. וראה גם תו"מ חל"א ס"ע 70.

(39) ראה זח"א קפ, ב. קמ, ב. סה"מ וש"נ.

(43) ירמי' יו"ד, ב. וראה סוכה כט, א. ועוד.

(40) נח ח, כב (ובפרש"י).

(41) וישב לו, יא ובפרש"י.

הסיבה לכך שיהודי זורע בשדה היא — רק בגלל שהוא "מאמין בחי העולמים", והקב"ה צוה "שש שנים תזרע את ארצך"⁴⁴ (ככל פרטי סדר העבודה דחרישה וזריעה כו' שמבאר התנא במשנה⁴⁵), ורק בגלל זה נעשית לאח"ז צמיחת התבואה.

וע"ד המסופר בזהר⁴⁶ אודות ר' ייסא סבא, שכאשר סעודתו היתה מונחת כבר על שולחנו בביתו, הי' מתפלל להקב"ה שיתן לו מזונו — דלכאורה אינו מובן: מה מקום להתפלל להקב"ה על מזונו, בה בשעה שע"פ טבע, כפי ש"עולם כמנהגו נוהג" — שהרי "אין סומכין על הנס"⁴⁷, ו"הקורא הלל בכל יום כו'" הרי זה היפך ענין ההלל⁴⁸ — יש לו מזונות על שולחנו? ! אך הענין הוא, שרבי ייסא סבא ידע ש"טבע" הוא מלשון טביעה⁴⁹, כמו דבר שנטבע ונסתר ("א' דערטרונקענע זאך"), כך, שלא זו היא המציאות האמיתית של המזונות; וכדי שיהיו לו מזונות, עליו להתפלל להקב"ה, ואז תהי' לו המציאות האמיתית של המזונות.

ולאחרי שענין זה נתגלה בזהר, הרי זה נעשה שייך לכל אחד (לא רק ליחיד סגולה) — שזהו תוכן הענין ד"מאמין בחי העולמים וזרע".

ז. וכן הוא גם במצות ספה"ע:

כל יום שעובר — כמ"ש⁵⁰ "וזרח השמש ובא השמש", באופן ש"יום ולילה לא ישבותו" — הוא מציאות דבר ע"פ טבע, כפי שגם גוי יודע. וא"כ אינו מובן: מהו הענין של ספירת הימים — "היום יום אחד לעומר", "שני ימים לעומר" וכו', "שהם שבוע אחד לעומר", "שהם שני שבועות לעומר" (שהרי "מצוה למימי יומי ומצוה למימי שבועי"⁵¹) — הרי גם בלאה"כ ישנה מציאות הימים, ומה יכול יהודי לפעול בזה? !

אך הענין הוא — שיהודי אין לו שייכות עם טבע; אצל יהודי, הטבע אינו נחשב ל"מציאות". וזהו מה שתובעים מיהודי — לפעול את מציאות הימים ע"י קיום מצות ספירת העומר, והיינו, שכאשר אומר "היום יום אחד לעומר", אזי נעשית מציאות ה"יום", וכאשר אומר "שהם שבוע אחד לעומר", אזי נעשית מציאות ה"שבוע".

וזהו החידוש של יהודי — שלוקח ענין של טבע, לכאורה, ועושה

(44) משפטים כג, יו"ד.

(48) שבת ק"ח, ב.

(45) שבת עג, סע"א.

(49) ראה גם סה"מ תרע"ח ריש ע' פט.

(46) ח"א קצט, ב. ח"ב סב, ב. וראה גם תרח"ץ ס"ע קסז. ועוד.

(47) לקו"ש חכ"ו ע' 99 ואילך. וש"נ.

(50) קהלת א, ה.

(51) מנחות סו, א. וש"נ.

(47) ראה פסחים סד, ב.